



**Francesc Martín Casares**

*Arenys de Munt, 13 de desembre de 2006*

Jornades sobre la participació als municipis petits i mitjans i el repte de la participació dels joves.

Bon dia,

Abans de començar la meva exposició voldria expressar-vos en nom meu, en nom de l'alcalde, Joaquim Mas, i en representació de l'Ajuntament de Canet de Mar, el nostre agraïment a l'Ajuntament d'Arenys de Munt i, molt especialment, al company Alfons Molons, per haver-nos convidat a aquesta taula amb tots i totes vosaltres.

Quan ens va fer el suggeriment de venir a exposar la nostra experiència ens vàrem sorprendre una mica, realment dubtàvem que tingués la rellevància suficient com per prendre part a aquestes jornades des d'aquesta banda de la sala. Però l'interès de l'Alfons per conèixer i compartir amb tots i totes vosaltres com hem començat a desenvolupar aquesta Regidoria i què ha implicat rebre el suport de la Direcció de Participació de la Generalitat per a la creació d'estructures tècniques, va acabar per convèncer-nos.

Així que sent absolutament conscients de les limitacions de la nostra experiència i de les moltes millores que necessita el nostre plantejament, a continuació tractaré de compartir amb tots vosaltres la nostra visió i opció respecte de la participació ciutadana a Canet, amb l'objectiu d'enriquir tothom amb el seu contrast.

**Antecedents**

Igual que tots els ajuntaments, el de Canet de Mar porta molts anys desenvolupant la participació ciutadana, tot i que no s'anomenés així. No ens remuntarem als inicis del període democràtic; en el nostre cas, abans de crear-se la Regidoria de Participació Ciutadana al 2005, eren moltes les àrees que desenvolupaven –i desenvolupen- diverses eines i experiències de participació ciutadana, de les quals hem de destacar:



- ❖ El Consell de Cultura, creat fa cinc anys per l'Àrea de Cultura no només ha resultat un rellevant dinamitzador de la vida cultural canetenca, sinó que també ha esdevingut un espai de deliberació de les polítiques municipals i de treball conjunt molt constructiu. Se'n destaquen les seves cinc comissions de treball que, més enllà d'abordar l'habitual organització de les festes, també són responsables de la creació de la Guia d'Entitats, l'organització anual de la Mostra d'Entitats –un esdeveniment que a l'abril treu als carrers del poble milers de persones– i han resultat fonamentals per impulsar la rehabilitació de l'antic teatre municipal Odèon, juntament amb la Plataforma del mateix nom.
- ❖ El Centre Cívic Vil·la Flora és un equipament municipal que si no existís hauríem d'inventar-lo. Al voltant de les seves programacions aplega a la majoria d'entitats del municipi i suposa un recurs perquè moltes d'aquestes entitats puguin desenvolupar les seves activitats.
- ❖ Els debats del Porta a Porta, la instauració del sistema de recollida de residus anomenat Porta a Porta a l'any 2004 va venir precedida de la celebració d'unes jornades de debats ciutadans molt participatives.
- ❖ La Polícia Local desenvolupa un programa d'educació vial que inclou unes hores de coneixement del medi, i fa un treball significatiu de pedagogia institucional i ciutadana.
- ❖ La urbanització d'alguns espais públics ha comptat amb comissions ciutadanes a través de les quals s'informava el veïnat i es deliberava sobre les intervencions.
- ❖ I, per últim, amb l'objectiu d'adaptar la normativa municipal a la nova legislació (Llei 38/2003) als anys 2004 i 2005 l'Àrea de Secretaria va promoure l'aprovació d'una nova Ordenança municipal reguladora de la concessió de subvencions, i la creació del Registre Municipal d'Associacions Veïnals, que actualment compta amb una cinquantena d'entitats inscrites.

## La Regidoria de Participació Ciutadana

Abans parlava de la nostra opció respecte de la participació, i és que entenem que el desenvolupament d'aquest dret ciutadà a implicar-se en els afers públics, és primer de tot un compromís polític. Així és com, en aquest context,



l'alcalde decideix crear la Regidoria de Participació Ciutadana amb una missió molt concreta: impulsar un plantejament integral d'aquestes polítiques.

Al juny de 2005 inicio aquesta tasca amb l'únic suport puntual d'una administrativa d'un altre departament. El treball desenvolupat al llarg d'aquest primer any ha consistit bàsicament en:

- Interlocució amb les associacions veïnals del municipi i promoció de diverses activitats formatives.
- Suport a l'estructuració de nous òrgans de participació (Consell Escolar, Consell de Medi Ambient, etc.) i la integració en xarxes de municipis com la de Pobles pels Drets Humans que gestiona el Centre per a la Participació de la Diputació de Barcelona.
- Desenvolupament d'un procés participatiu que conclou amb l'aprovació del Reglament de Participació Ciutadana al gener d'aquest any. El document normatiu resultant planifica, recull i regula el marc relacional de l'ajuntament amb la ciutadania, en les vessants d'informació, audiència, proposta, iniciativa, coresponsabilitat i suport a l'associacionisme.

Aquest Reglament de Participació Ciutadana, ens obre noves línies de treball que considerem necessari afrontar amb els recursos adients i, així és com trobem resposta positiva a la demanda que fem a la Direcció General de Participació Ciutadana de la Generalitat de Catalunya per a la creació d'estructures tècniques de suport a la participació.

### **Les estructures tècniques de participació**

Dèiem que la participació és un dret però també una forma diferent de treballar i relacionar-se que necessita facilitadors. Al juny d'aquest any, amb l'assenyalat objectiu de desenvolupar les bases polítiques i metodològiques de la participació que s'apunten al Reglament de participació ciutadana, es contracta temporalment un tècnic amb les funcions següents:

- Desenvolupar un procés participatiu per a la implementació de l'Oficina d'Atenció a la Ciutadania (OAC).



- Conèixer les diverses iniciatives de participació que desenvolupa el conjunt de l'Ajuntament i facilitar-ne l'actualització, la coordinació i la complementarietat.
- Assessorar i acompanyar els diferents departaments municipals respecte de la participació: la planificació, l'organització, la coordinació i altres qüestions metodològiques com ara eines, tècniques, etc.
- Crear un marc de relacions estables amb l'associacionisme veïnal, promovent un clima de respecte, confiança i col·laboració en les relacions entre l'Ajuntament i les entitats.
- Organitzar i dinamitzar els processos participatius.
- Promoure la reflexió interna i la revitalització del teixit associatiu canetenc.
- Vetllar pels criteris, les condicions i els drets de participació establerts al Reglament de participació ciutadana.

Així, a partir de la visió compartida de la participació que reflecteix el Reglament i de les prioritats del govern municipal, es va establir un pla de treball que hem anat desenvolupant al llarg d'aquests mesos en base a quatre línies estratègiques:

• **Promoure el treball transversal dintre de l'Ajuntament:** constatarem que resulta necessari treballar coordinadament i conjuntament amb la resta de departaments no només per *fer participació*, sinó sobretot per prestar uns serveis de qualitat i propers que realment donin resposta a les necessitats ciutadanes.

L'experiència d'aquests mesos ha posat de manifest que es tracta d'una tasca sensible i complicada, de canvi cultural que va més enllà del discurs i afecta a l'organització, les competències, les dinàmiques, els ritmes i les formes quotidianes de treballar. Més enllà de les resistències trobades, en molts casos hem fallat a l'hora de fer entendre la necessitat del canvi sense resultar intrusius o quan, des de una lògica exclusivament departamental, no hem respectat els ritmes que necessita aquest procés a l'estructura municipal.

Però també hi ha llums:

- Coordinem les polítiques municipals de ciutadania i migracions.



- Les àrees d'Educació i Medi Ambient han comptat amb el nostre suport i assessorament per al desenvolupament dels seus consells respectius.
- Comencem un treball amb altres àrees municipals per tal de convertir el Registre d'Entitats en una eina de coneixement i relació propera entre l'Ajuntament i les entitats del municipi que ens ajudi a planificar un suport adient.
- I, com ja apuntàvem entre les funcions del tècnic, permeteu-me que comentí el procés per al desenvolupament de l'Oficina d'Atenció Ciutadana.

I és que aquesta era una necessitat demanada i contrastada que es va recollir al Reglament i que –assumint la màxima que “sense informació no pot haver-hi participació” i donat el nostre caire transversal- se'ns va encarregar treballar-la per tal de promoure una administració de qualitat i propera a la ciutadania.

Hem arribat a un acord de col·laboració amb la Diputació de Barcelona mitjançant el qual s'ha engegat un treball de consultoria i suport tècnic, que, si bé no suposarà canvis visibles immediats, és liderat per l'equip de govern i implicarà al conjunt de processos, persones i recursos que comporten una relació directa amb la ciutadania per fer un tràmit o servei. Esperem que en el termini d'un any es faci realitat la frase de: “que es moguin els papers i no les persones”.

Continuant, la segona línia de treball fa referència a:

• **Acompanyar les associacions:** si bé els diferents departaments continuaran essent els referents de les entitats, a l'Àrea de Participació Ciutadana ens hem proposat oferir una atenció individualitzada sobre qüestions d'organització quotidiana i projecte associatiu, i aprofitant la propera convocatòria de subvencions, d'assessorament sobre l'elaboració de projectes.

Durant aquests mesos hem promogut la trobada d'entitats per tal d'abordar i compartir la seva realitat, una d'aquestes ha consistit en la celebració d'un taller de diagnosi que completés una radiografia de caire quantitatiu feta al 2003. D'aquí hem obtingut un full de ruta bastant fiable, però que no ens garanteix l'èxit. A tall d'exemple, una demanda unànime feia referència a la necessitat de formació; bé doncs, el nombre d'entitats participants a les jornades organitzades –gràcies al Centre per a la Participació de la Diputació- durant



l'octubre i novembre es pot comptar amb els dits de les dues mans. Què hem de fer per encertar?

A aquest respecte, per últim, cal explicar que aquesta línia de treball no ha estat la principal i no s'ha desenvolupat més, ja que el caire temporal de la contractació del tècnic i l'existència de dinàmiques relacionals consolidades per part de la resta de departaments, va determinar que al tècnic se l'assignés un paper més de recurs intern i metodològic que d'atenció quotidiana.

Continuem amb una línia que pot semblar testimonial però que considerem indisociable de l'anterior: **la incorporació de les persones a títol individual als espais i les experiències de participació dels nostres pobles i ciutats.** No es tracta d'aprofundir en la crisi de les associacions o de substituir-les, sinó de complementar les vies d'implicació ciutadana i desenvolupar un dret que, no hem d'oblidar, també correspon a les persones.

Les resistències a aquest respecte poden resultar anàlogues a les que es troben a les iniciatives participatives per part dels que consideren que aquestes posen en perill el sistema representatiu de la democràcia. Jo considero que si el terreny i les regles de joc es defineixen clarament, cadascú juga net des del seu paper, coneixements i responsabilitats, i es desenvolupa un treball d'informació, debat col·lectiu i acords concrets entorn a qüestions col·lectives; tothom hi sortim guanyant.

Així, en relació a la ciutadania no associada hem iniciat tres vies paral·leles:

- Difusió – sensibilització: tractem d'explicar la nostra feina al butlletí i a la web municipal, hem promogut jornades sobre els drets de la infància i sobre els drets humans –aquesta es tracta d'un recurs del Centre per a la Participació de la Diputació que estem desenvolupant en aquest mateix moment amb els alumnes de quart d'ESO del municipi-, estem coordinant un tríptic d'acollida que no oblidí incloure els canals de participació –a mode de guia de participació, tot i que no tan completa com la feta per Arenys de Munt-, i obrirem una secció a la biblioteca municipal relativa a la participació ciutadana.
- Inclusió: 15 persones van ser convidades a un taller de participació, com a ciutadans i ciutadanes de Canet que bé tenien relació amb consells, comissions o serveis o bé s'havien escollit aleatòriament del padró municipal. La motivació, la implicació i les aportacions d'aquestes



persones va resultar molt destacada. Ara ens toca no cremar-les: fent molta pedagogia, amb una planificació que tingui en compte els seus ritmes, i fent visibles els resultats de la seva participació (que no vol dir donar-los la raó).

- Educació: és cert que els mateixos processos participatius són processos d'aprenentatge i transformació de la realitat, però en aquest apartat ens plantegem impulsar la reflexió sobre l'educació en participació i la participació a l'educació amb agents educatius, de tal forma que puguin generar espais i dinàmiques autònoms de treball.

Com veieu, el col·lectiu infantil i juvenil també és destinatari d'aquesta línia, tot i que de forma molt tímida encara; a Canet tenim un parell d'entitats juvenils que participen i col·laboren bastant, però avui esperem aprehendre experiències per apropar-nos a la majoria invisible...

Per últim, hem desenvolupat una altra línia de treball per **planificar participativament les polítiques de participació**.

Si aquest pla de desenvolupament d'estructures tècniques té molt de *metaparticipació*, aquesta línia és la base.

Així, hem promogut la formació en participació de l'equip de govern, de tècnics i tècniques municipals i vàrem celebrar un taller de participació per analitzar i promoure les polítiques de participació al municipi.

Som conscients que un taller de participació no fa un Pla com el desenvolupat aquí, però tenint en compte el moment en què ens trobem i la disponibilitat de recursos amb què comptàvem, vàrem considerar adient celebrar-lo per conèixer l'anàlisi dels diversos agents respecte dels canals d'informació, consulta, participació i suport a l'associacionisme, així com per construir conjuntament propostes que orientessin les actuals i les futures polítiques de participació.

Estem molt satisfets amb els resultats obtinguts tant d'assistència -equilibrada quant a perfils, diversitat i gènere, no així d'edats...- com dels nivells dels debats generats i de les aportacions rebudes. És la primera vegada que un esdeveniment així se celebrava al nostre municipi i el repte ara és saber gestionar-ho.



Fins aquí el treball dut a terme; hem tractat de, a grans pinzellades, reflectir-ho tot i fer un petit balanç sobre la marxa, sense sobrepassar gaire el temps establert –disculpeu-.

Només vull insistir en la importància del suport tècnic i econòmic de les institucions supramunicipals per fer viables aquest tipus de polítiques als nostres municipis –i per trobar els primers suports interns-. Sense la Diputació i la Generalitat, aquesta feina no hauria resultat possible.

Ara, d'aquí al maig iniciem una nova etapa que ens permeti acabar d'establir aquestes bases per tal d'afrontar participativament molts dels reptes del municipi a partir de la propera legislatura.

Aquest serà el repte de qui continuï aquesta feina al juny.

Moltes gràcies.